

**RVTS Midt
St. Olavs Hospital
Schwachsgate 1
7030 Trondheim**

**Det Kongelige Justis- og Politidepartement
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo**

Trondheim 16. juni 2008

Hørings svar NOU 2008:4 ”Fra ord til handling – Bekjempelse av voldtekt krever handling”

RVTS Midt vil innledningsvis bemerke at den foreliggende utvalgsinnstilling er preget av vilje til nytenkning og en helhetlig tilnærming til voldtekts- og overgrepssproblematikken. Mange instanser identifiseres som viktige bidragsyttere til det som er utvalgets hovedmål, nemlig å sikre en bedre oppfølging av personer utsatt for voldtekt samt redusere omfanget av voldtekt og seksuelle overgrep. Vi skal i det følgende kort peke på et utvalg av de utfordringer og problemstillinger vi mener det er viktig å fokusere på.

Politi, rettsvesen og etterforskning.

Innstillingen har sin særlige styrke på den politimessige og etterforskningsmessige siden. Her pekes det på tiltak som åpenbart vil være viktig, ikke minst gjelder det omorganiseringer i politivesenet, og forslaget om å opprette den nye politienheten SEPOL samt regionale SO team. Samtidig er utvalget tilbakeholdende med å gripe fatt i problemene knyttet til de store mørketallene på området, annet enn å peke på en rekke mer generelle tiltak. Holdningsarbeid i skoler, ungdomsmiljøer osv. er viktige i seg selv, likevel er det uklart om dette vil føre til avgjørende endringer. Så lenge flertallet av de overgrep som faktisk blir begått, ikke ender med etterforskning og domfellelse, består problemet.

Tilrettelagt dialog

Det er viktig å prøve ut nye måter å håndtere overgrepssaker på. Utvalget peker på prosjektet ”Tilrettelagt dialog” som et opplegg det allerede finnes noe erfaring på i Danmark. Vi er enig i at dette er et godt forslag, og støtter etableringen av et forsøksprosjekt lokalisert til ett av de store helseforetakene. Vi vil også peke på at feltet ”Restorative Justice” bør vies større oppmerksomhet. Ikke minst i forhold til problemet med de store mørketallene vil alternative rettslige modeller kunne ha en betydning. Av hensyn til folks alminnelige rettsfølelse kommer fengselsstraffen også i fremtiden antagelig til å ha en viktig funksjon, men all den stund bare et mindretall av overgrepssakene blir gjenstand for rettslig behandling, vil det være nødvendig å ta i bruk flere virkemidler. Kanskje kan prosjekt ”Tilrettelagt dialog” bidra til en kunnskapsoppbygging som på sikt gjør det mulig å foreslå flere og mer nyanserte virkemidler i overgrepssakene.

Oppfølging og behandling av gjerningspersoner

Vi støtter forslaget om å styrke behandlingstilbudene til overgrepsoffer, og mer generelt at det skal legges vekt på forskning og fagutvikling innenfor dette området. Samtidig vil vi peke på at flertallet av gjerningspersoner antagelig ikke blir dømt, men at de likevel kan ha behov for behandling. I dag finnes det bare en begrenset offentlig finansiering av behandlingstilbud til ikke-dømte overgripere. Særlig i et forebyggende perspektiv er slike behandlingstilbud viktige, de vil også ha betydning for gjerningspersonen selv og hans familie. Vi er enig i at unge overgripere utgjør en gruppe det bør fokuseres på.

Helsevesenets rolle.

Drøftingen av helsevesenets rolle synes gjennomgående å være relativt svak. Bare summarisk er de lokale Overgrepsmottakene nevnt, selv om disse mottakene har en avgjørende betydning i den første fasen av en voldtekts sak. Dette gjelder både i forhold til den videre oppfølgingen av offeret, men også i forhold til etterforskningsarbeidet. Høy kompetanse, gode rutiner og generelt bred erfaring er viktig for å sikre bevis og ta vare på den voldtektsutsatte. I Norge har vi valgt en modell med desentralisering av overgrepsmottakene – dette ved å legge dem inn under det interkommunale legevaktsamarbeidet i stedet for at de knyttes til spesialisthelsetjenesten. Dette representerer etter vår mening et faglig problem som burde ha vært problematisert av utvalget. Man burde ha konkretisert hvilke kvalitetskrav som må stilles til den faglige standarden ved overgrepsmottakene.

Når man sammenligner utvalgets forslag til styrking av politiarbeidet med helsevesenet er kontrastene etter vår mening store. Stikkordet for politiarbeidet er konkrete forslag til spesialisering og plassering av nasjonalt og regionalt ansvar. Innenfor helsesektoren er forslagene mye mindre konkrete og forslag som ville medføre spesialisering og mengdetrening gjenfinnes ikke i særlig grad.

Psykososial oppfølging og gratis behandling til de utsatte.

Vi er tilfreds med forslaget om at voldtektsutsatte skal ha krav på gratis behandling etter å ha vært utsatt for overgrep. Samtidig er det viktig å skreddersy den psykososiale oppfølgingen, slik at det ikke bare blir generell kriseintervensjon. Ikke minst vet vi at de seksuelle og relasjonelle skadene etter overgrep er store, det betyr at behandlere med psykologisk, sexologisk og familierapeutisk kompetanse bør inn på et tidlig tidspunkt. Behandlere med slik kompetanse som sin hovedkvalifikasjon har i dag ingen etablert posisjon i helsevesenet, vi etterlyser derfor forslag til konkrete innspill som kan rette på dette.

Klinisk rettsmedisin

Dette er et fagfelt som pr i dag står relativt svakt i Norge (jmf NOU 2001; Rettsmedisinsk sakkyndighet i straffesaker) og som innenfor dette området er tenkt ivaretatt av Overgrepsmottakene. Vi savner en problematisering av hvorvidt de er rustet til å ivareta denne oppgaven, og hvilke systemer for veiledning og supervisjon som bør etableres. Utvalget burde ha pekt på behovet for tilføring av ressurser til dette fagområdet, både på nasjonalt og lokalt nivå. De modellene som ble foreslått for politiarbeidet med SEPOL og regionale SO team kunne også ha blitt prøvd ut innen det rettsmedisinske arbeidet.

Kort oppsummert inneholder denne NOU en mange gode forslag som utvilsomt vil bedre oppfølgingen av personer utsatt for voldtekt. Etter vår mening er økt spesialisering det viktigste bidraget, og vi skulle ønske at dette prinsippet ble applisert innen alle områder som skal følge opp voldtektsutsatte.

Med vennlig hilsen

Ingrid Olavsdotter Nesland
Leder
RVTS - Midt